

The study of reliability and validity of paternal-infant attachment scale in Turkish society

Baba- bebek bağlanma ölçeği'nin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi¹

Duygu Güleç²
Oya Kavlak³

Abstract

The research was done methodologically in order to determine the validity and reliability of Paternal-Infant Attachment Questionnaire used abroad, in case of adaption to Turkish society. The research sample consisted of 190 fathers who had 6-12 months old infant and live in İzmir/Bornova. The scale included three subdimensions and 19 items. First, in order to satisfy the language equivalence, the scale was translated into Turkish, and translated back again. After translations, necessary expression changes were done in direction of specialists' opinions obtained, consequently omitted 1 items. Primarily, in order to determine the time-dependent invariance of the scale, the scale was applied to 20 individuals again 15 days after the first application and the concordance between first and second applications was analyzed with kappa concordance analysis. The data analysis was carried out with confirmatory factor analysis, validity was tested with item analysis and reliability was measured with McDonald

Özet

Araştırma, baba bebek bağlanmasını ölçmek amacıyla yurtdışında geliştirilen Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini İzmir ili Bornova ilçesinde yaşayan, 6-12 aylık bebeği olan 190 baba oluşturmuştur. Ölçeğin üç alt boyutu ve 19 maddesi bulunmaktadır. Ölçeğin ilk olarak dil eşdeğerliliğinin sağlanması için Türkçeye çevirisi ve geri çevirisi yapılmıştır. Çeviri işleminin ardından uzman görüşleri alınmış ve uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış, bir madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin zamana karşı değişmezliğini belirlemek için birinci uygulamadan 15 gün sonra ölçek 20 kişiye tekrar uygulanmış, iki uygulama arasındaki uyumları kappa uyum analizi ile hesaplanmıştır. Yapı geçerliğini belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi(DFA) yapılmış, güvenilirlik düzeyine ilişkin kanıtlar McDonald'ın omega (ω) katsayıları ile hesaplanmıştır. Kappa analizi sonucu ölçeğin zamana karşı değişmezlik özelliği yüksek

¹ Bu araştırma 15-17 Eylül 2011 tarihinde İzmir'de düzenlenen I.Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik ve Ebelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör., Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.D., duygu.gulec@ege.edu.tr

³ Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.D., oya.kavlak@gmail.com

omega (ω) coefficient. The time-dependent invariance of the scale was found to be high with kappa concordance analysis (Kappa (κ)= 0.53-1.00). Confirmatory Factor Analysis affirmed that items were represented by three main factors as presumed in the original scale. Model fit indices were found to be $X^2=196.46$, $df= 128$, $X^2/df= 1.53$, $GFI= 0.90$, $CFI= 0.91$, $RMSEA= 0.053$, $SRMR=0.067$. Mcdonald (ω) coefficient interval was between 0.52 and 0.80. Turkish version of Paternal Infant attachment Scale was approved to be a valid and reliable measurement tool for evaluating father-infant attachment.

bulunmuştur (Kappa (κ)= 0.53- 1.00). DFA analizinde ölçeğin özgün ölçekte öngörüldüğü gibi maddelerin üç faktör tarafından temsil edildiği belirlenmiştir. Model uyum indeksleri olan $X^2=196.46$, $df= 128$, $X^2/df= 1.53$, $GFI= 0.90$, $CFI= 0.91$, $RMSEA= 0.053$, $SRMR=0.067$ olarak elde edilmiştir. Güvenirlik için ω katsayısı değerleri 0.52-0.80 arasındadır. Baba bebek bağlanma ölçeği babaların bebeklerine bağlanmalarını değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Baba, bebek, bağlanma, ölçek uyarlama, geçerlik, güvenilirlik.

Keywords: Father, baby, attachment, scale adaptation, validity, reliability.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

GİRİŞ

Dünyaya gelen bir bebeğin bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve kişilik gelişimi bakımından bir bütün olarak gelişmesi, ancak, sevgi dolu sıcak bir ortamda yetiştirilmesi ile sağlanır. Bebeğe ve daha sonra çocuğa bu ilgi ve sevgi dolu ortamı sağlamaya çalışan ilk topluluk ailesidir (Başal 2006).

Birey ve toplum arasındaki ilişkiler aile aracılığıyla kurulabildiğinden aile temel bir toplumsal kurumdur. Bireyin, toplum içinde kurduğu ilişkilerini ve gelecekteki sosyal statülerini belirleyecek en önemli faktörlerden biri de aile bireyleriyle kurduğu ilişkilerin niteliğidir (Öksüz 2002). Aile çocuğun beslenme, korunma, sağlık, sevgi, güven, eğitim ve toplumsallaşma gibi temel gereksinmelerini karşılayan en önemli kurumdur. Çocuğun ilk ilişki kurduğu ortam olan ailenin genişliği, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişimini etkilemektedir. Aile içerisinde ebeveynin çocukla olan etkileşimi çocuğun ileriki yaşamında olumlu ya da olumsuz izler bırakmaktadır. Bu nedenle ailenin ve aile içi ilişkilerin çocuk üzerinde çok önemli etkileri bulunmaktadır (Dizman ve Gürsoy 2005; Özbey ve Alisanioglu 2009; Sonuvar 1989)

Bağlanma, insanın gelişim süreci içerisinde önemli bir yeri olan kavramdır. Doğumla birlikte anne bebek arasında gelişen bu süreç, kişinin gelişimini, diğer insanlarla ilişkilerini ve psikolojik uyumunu etkileyerek, tüm yaşam boyunca birey üzerinde etkinliğini sürdürür. Bebek, henüz becerilerinin yeterli derecede gelişmemiş olmasına bağlı olarak, kendisine bakım veren kişiye bağımlı

olur, bu bağımlılık sürecinde bakım verenle kurduğu birebir ilişki ise, onun zihinsel ve duygusal gelişimi için son derece önemlidir (Kenny 2002).

Bağlanma davranışı, başka bir bireye karşı yakınlık arama ve sürdürme olarak tanımlanmıştır. Bu teori bakım veren ile çocuk arasındaki bilişsel, duygusal ve davranışsal ilişkiyi açıklamaktadır. İlk bağ büyük olasılıkla anneye karşı oluşur ama daha sonraları buna başka özel insanlar da eklenir (Rholes 1997). Pek çok bebekte temel bağlanma anneye olduğu kadar babayla da olmaktadır (Kesebir ve ark 2011).

Bağlanma teorisi, bebeğin ihtiyaçları için sinyal göndermesi ile bakım veren erişkinin buna uygun cevabı sonucu güvenli bebek-ebeveyn bağlanması oluşması esasına dayanır. Bağlanma teorisi son yıllarda babayı hatta diğer birçok figürü de içine alacak şekilde geliştirilmektedir (Erdoğan 2004). Bağlanma teorisi 1970 yıllarından bu yana anne, baba ve çocuk üzerine araştırmalarda rehberlik etmiştir (Newland 2010). Ülkemizde anne bebek bağlanmasına yönelik araştırmalar bulunmasına rağmen (Kavlak ve Şirin 2009, Üstünöz ve ark. 2010) babaların bağlanmalarını değerlendiren çalışmalara rastlanmamıştır. Babaların tutumlarının çocukların güvenli bağlanmalarını ve direkt/indirekt gelişimsel sonuçlarını etkilediği belirtilmektedir (Newland 2010).

Bebeklik döneminde duygusal gelişimin sağlıklı olabilmesinde anahtar rolü anne-baba oynamaktadır. Her çocuk iki biyolojik ebeveynen oluşarak dünyaya gelir ve her ikisi de çocuğun kimlik gelişiminde önemli rol oynar (Öksüz 2002). Çocuğun ruhsal gelişiminde annenin rolü, çok fazla araştırılan bir konu olmasına karşın, babanın rolü konusunda yapılan araştırmaların sayısı oldukça azdır. Araştırmalar baba çocuk bağlanmasının çocukların ilerideki akademik başarısı, sosyal ve duygusal gelişiminde önemli olduğunu belirtmiştir (Howard 2010, Soysal 1999).

Bu araştırmanın temel amacı, Türk toplumunda babalar ile bebekleri arasındaki duygusal bağlanmaya yönelik çalışmaların olmaması ve baba-bebek bağlanmasını ölçebilecek bir aracın olmaması nedeniyle babaların bebeklerine bağlanmalarını ölçmek için geliştirilen Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği (Paternal- Infant Attachment Questionnaire)'nin Türk toplumuna uyarlanarak babalar üzerinde geçerlik ve güvenilirliğini belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın tipi: Bu araştırma, baba- bebek bağlanmasını ölçmek amacıyla yurtdışında geliştirilen "Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği"nin Türk toplumuna uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacı ile metodolojik olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evren/örnekleme ve etik yönü: Araştırma Mart - Haziran 2010 tarihleri arasında, İzmir ili Bornova ilçesine bağlı iki Aile Sağlığı Merkezi(ASM)'nde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Bornova Sağlık Grup Başkanlığına bağlı, doğum oranları en yüksek iki Aile Sağlığı Merkezi

(ASM)'ne kayıtlı babalar oluşturmuştur. Ölçek çalışmalarında örneklem hacminin belirlenmesinde ölçek madde sayısının 5–10 katı olması önerilmektedir (Gözüm ve Aksayan, 2003; Şencan, 2005). Araştırmanın örnekleme 19 maddelik ölçeğin madde sayısının 10 katı olacak şekilde 190 baba olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamına, 6-12 aylık sağlıklı bebeği olan, en az 18 yaşında, okuma yazma bilen, psikolojik tedavi görmeyen, araştırmaya katılmaya gönüllü olan babalar alınmıştır.

Ölçeğin kullanılabilmesi için ölçeği geliştiren yazar ile internet aracılığıyla görüşülmüş ve uygulanması için gerekli izin alınmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için; Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Bilimsel Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Çalışmanın yürütülebilmesi için Bornova Sağlık Grup Başkanlığından gerekli izin yazıları alınmış ve dil geçerliğine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Veri toplama araçları: Araştırma verileri örnekleme alınan babaların sosyo-demografik ve diğer değişkenlerin özelliklerini belirleyen Baba-Bebek Tanıtım Formu ve Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği kullanılarak yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Baba Bebek Tanıtım Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen form babaların yaşı, eğitim durumu, mesleği, evlilik yılı, sahip olduğu çocuk sayısı, bebeklerin cinsiyeti, yaşı vb. sorulardan oluşmaktadır.

Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği: Condon ve ark. (2008) tarafından doğum sonrası baba- bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçek, 19 maddelik bir ölçektir. Ölçek; 'sabır ve hoşgörü', 'etkileşimde zevk' ve 'sevgi ve gurur' olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi bir ve beş puan arasında puanlandırılmaktadır. Ölçekteki 12 madde ters yönlü maddelerdir. Ölçekteki ters yönlü maddelerin numaraları şu şekildedir; 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Ters maddelerde puanlama tam tersi olacak şekilde yapılmaktadır. Yüksek puanlar bağlanmanın yüksek olduğunu ifade etmektedir. Condon tarafından 2008 yılında baba bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçeğin cronbach alfa katsayısı 6. ayda 0.81; 12. ayda 0.78 bulunmuştur (Condon ve ark. 2008).

Dil geçerliği çalışmaları: Orijinal ölçek her iki dili çok iyi bilen, ana dili Türkçe olan bir mütercim tercüman ve hemşirelik alanında uzman öğretim üyesi tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Ölçeğin İngilizceden Türkçeye yapılan çevirisinden en uygun ifadeler seçilerek Türkçe ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin yeniden Türkçeden İngilizceye çevirisi ana dili Türkçe olan, daha önce anketin İngilizce halini görmeyen Edebiyat Fakültesi Amerikan Dili ve Edebiyatı bölümünde görev yapan bir öğretim elemanı tarafından yapılmıştır. Yapılan çeviri ile orijinal ölçek ifadeleri karşılaştırılarak Türkçe formunun son hali oluşturulmuş ve dil geçerliliği sağlanmıştır.

Kapsam geçerliği çalışmaları: Ölçeğin kapsam geçerliğinde Türk dili ve kültürüne uygunluğunu değerlendirilmesi amacıyla hemşireliğin farklı alanlarında (kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, pediatri hemşireliği, psikiyatri hemşireliği) uzman altı öğretim üyesi ölçeğin maddelerini

anlaşılabilirlik, amaca hizmet edebilme, ayırt edebilme ve kültürel uygunluk açısından incelemişler, her bir maddenin ölçme derecesini 1- 4 puan üzerinden (1=Uygun değil; 2=Maddenin uygun şekilde değiştirilmesi gerek; 3=Uygun, ancak ufak değişiklik gerekiyor; 4=Çok uygun) değerlendirerek görüşlerini bildirmişlerdir. Uzmanların önerileri doğrultusunda ölçeğin tüm ifadeleri yeniden gözden geçirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Veri toplama yöntemi(ön uygulama/ zamana göre değişmezlik/veri toplama) : Dil geçerliliği ve kapsam geçerliği sağlanan ölçek örneklem grubu özellikleriyle benzerlik taşıyan 10 babaya ölçek maddelerindeki ifadelerin anlaşılır olup olmadığını değerlendirmeleri amacıyla uygulanmıştır. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini değerlendirmek amacıyla 20 babaya birinci uygulamadan 15 gün sonra ikinci uygulama yapılarak tekrar test verileri toplanmıştır. Ön uygulama yapılan babaların verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırma, sağlık kontrolüne ve/veya bebeklerin aşılarını yaptırmak üzere belirlenen merkezlere gelen babalara uygulanmıştır. Ölçek uygulamasına başlamadan önce babalara çalışmanın amacıyla ilgili kısa bilgi verilmiş, çalışmayı katılmayı kabul ettiklerine dair onamları alınmıştır.

İstatistiksel analiz: Araştırmada ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin analizler SPSS Windows for (15.0) ve doğrulayıcı faktör analizinde Lisrel programında gerçekleştirilmiştir. Kapsam geçerliliğinin değerlendirilmesi için kapsam geçerlik indeksi(KGI) hesaplanmıştır. Yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır Ölçeğin benzer koşullar altında ve belli bir zaman aralığı ile elde edilen ölçüm sonuçları arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Kappa uyum analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği değerlendirmek üzere güvenilirlik katsayıları McDonald'ın Omega ω katsayıları ile hesaplanmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin ölçek toplam puanına katkısını değerlendirmek ve böylece ölçeğin bütünüyle ne derecede ilişkili olduğunu belirlemek amacıyla madde analizi yapılarak, madde-toplam puan korelasyon katsayısı değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Kapsam geçerliği

Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin anlaşılabilirlik ve Türk dili açısından değerlendirilmesi için Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ve Psikiyatri Hemşireliği alanında uzman altı kişilik öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar ölçeğin maddelerini anlaşılabilirlik, amaca hizmet edebilme, ayırt edebilme ve kültürel uygunluk açısından incelemişler, her bir maddenin ölçme derecesini 1- 4 puan değerlendirerek görüşlerini bildirmişlerdir. Her bir sorunun anlaşılabilirliğine yönelik yapılması istenen değerlendirmede; 1 puan "uygun değil", 2 puan "biraz uygun, maddenin uygun şekilde getirilmesi gerek", 3 puan "oldukça uygun

ancak küçük değişiklikler gerekli", 4 puan "çok uygun" şeklinde ifadelerle açıklanmaktadır (Gözüm ve Aksayan, 2003). Uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak forma son şekli verilmiştir.

Kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indeksi (KGI), Davis tekniği ile belirlenmiştir. Davis (1992) tekniği uzman görüşlerini (a) "Uygun", (b) "Madde hafifçe gözden geçirilmeli", (c) "Madde ciddi olarak gözden geçirilmeli" ve (d) "Madde uygun değil" şeklinde dörtlü derecelendirmektedir. Bu teknikte (a) ve (b) seçeneğini işaretleyen uzmanların sayısı toplam uzman sayısına bölünerek maddeye ilişkin "kapsam geçerlik indeksi" elde edilmektedir ve bu değer 0,80 değeri ölçüt olarak kabul edilmektedir (Yurdugül 2005). Kapsam geçerliği için altı öğretim üyesinin ölçek maddelerini değerlendirmelerine göre maddelerin KGI'leri 0.83 - 1.00 arasında değişmektedir. Bu bağlamda hesaplanan değerler asgari değerden yüksek olduğu için uzmanlar arasında uyum olduğuna karar verilmiştir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği

Ölçeğin benzer koşullar altında ve benzer zamanlarda, zamana göre değişmezliğini değerlendirmek amacıyla test-tekrar test uygulaması yapılmıştır. Test-tekrar test güvenirliği kapa uyum analizi ile değerlendirilmiştir. Buna göre her bir madde için zamana göre değişmezlik hesaplanmış ve değerler 0.53 ile 1.00 arasında bulunmuştur. Kappa uyum analizine göre kapa katsayısı 0-1 aralığında değer alır ve buna göre, 0.93-1.00: mükemmel, 0.81-0.92: çok iyi, 0.61-0.80: iyi, 0.41-0.60: orta düzeyde 0.21-0.40: ortanın altında ve 0.01-0.20: zayıf uyumu tanımlamaktadır (Boyacıoğlu 2006, Özdamar 1999).

Test tekrar test yaklaşımı, zaman aşımında bir aracın değişmezliğini kestirmek için kullanılmaktadır, kısa aralıklı ölçümlerde yüksek katsayılar elde edilirken, uzun aralıklı ölçümlerde değişimlere bağlı olarak daha düşük güvenirlilik katsayıları oluşabilmektedir (Erefe 2002). Bu çalışmada, iki ölçüm arasında uygun zaman olması ve bu süre içerisinde uyumun değişmemesine bağlı olarak ölçeğin zamana göre değişmezliği gösterilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin zamana karşı değişmezlik özelliği yüksektir ve zamansal süreçteki tutarlılığı yeterli düzeydedir. Yani yapılan test zaman içerisinde farklı sonuçlar vererek tutarsızlık göstermemektedir.

Madde analizi

Ölçeği oluşturan maddelerin ölçek toplam puanına katkısını değerlendirmek ve böylece ölçeğin bütünüyle ne derecede ilişkili olduğunu belirlemek amacıyla madde analizi yapılarak, madde toplam puan korelasyon katsayısı değerlendirilmiştir. Baba- Bebek Bağlanma Ölçeğinde 16. madde negatif korelasyon göstermiş ve toplam madde korelasyonu 0.20'nin altında saptanmıştır. Madde toplam

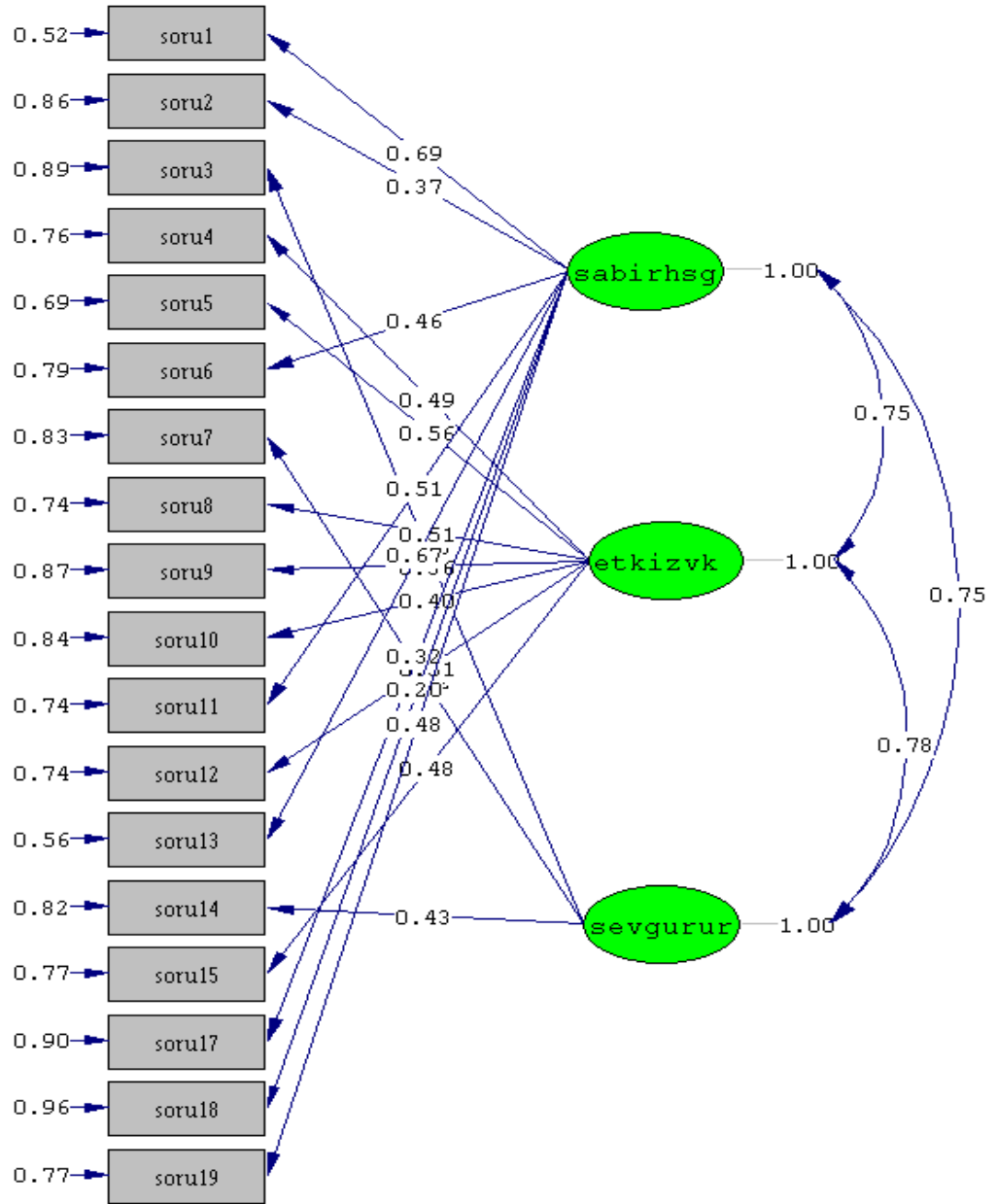
korelasyon sayısı (r) yükseldikçe, ifadenin etkililik düzeyi artar, azaldıkça düşer (Gözüm ve Aksayan 2003). Bununla birlikte araştırma kapsamına alınan 190 babanın büyük çoğunluğu ($n=186$) madde 16 için a seçeneğini işaretlemişlerdir (madde 16: *Artık bebek hakkında şöyle düşünüyorum; a) Tam olarak benim bebeğim gibi, b) Biraz benim bebeğim gibi, c) Henüz gerçekten benim bebeğim gibi değil*). Bu maddenin Türk toplumu ve kültüründe babalar tarafından bebeğin sahiplenilmesini duygusal anlamda değil, fizyolojik anlamda değerlendirildiği düşünülererek ve madde negatif korelasyon gösterdiği için ölçekten çıkarılması uygun görülmüştür.

Yapı geçerliliği

Ölçeğin yapı geçerliği bağlamında özgün formunda bulunan etkenlerin doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA özellikle başka kültürlerde ve örneklerde geliştirilmiş ölçme araçlarının uyarlanmasında kullanılan bir geçerlilik belirleme yöntemidir. Sümer'e (2000) göre DFA kuramsal bir temelden destek alarak pek çok değişkenden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik bir analizdir. Bir başka anlatımla DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeyi amaçlar (Sümer 2000). DFA'nın bir kültürde geliştirilmiş bir ölçüm aracının başka bir kültüre uygulanması yapılırken kullanılması önerilmektedir (Gözüm ve Aksayan, 2003, Şimşek 2007). DFA analizinde özgün ölçekte görüldüğü gibi maddelerin üç faktör tarafından temsil edildiği model sınanmıştır. Model uyum indeksleri olan $X^2= 196,46$, $df= 128$, $X^2/df= 1.53$, $GFI=0.90$, $CFI= 0.91$, $RMSA= 0.053$, $SRMR= 0.067$ olarak elde edilmiştir. Modele ilişkin doğrulayıcı faktör yükleri ve R^2 değerleri Tablo 1'de verilmiştir. Sonuçların kabul edilebilir olması için GFI ve CFI değerlerinin 0.90'a eşit veya üstünde olması, RMSEA'nın 0.08'e eşit veya küçük olması model veri uyumunun iyi olduğuna işaret etmektedir (Şimşek 2007). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin faktör yapısını doğrular niteliktedir.

Ölçeğin 18 maddelik Türkçe formuna ilişkin oluşturulan üç faktörlü model Şekil 1'de verilmiştir. Tüm bu bulgular, ölçeğin faktör yapısına ilişkin oluşturulan ve Şekil 1'de sunulan modelin Türk babalar için yeterli düzeyde uyum sergilediğine yani ölçeğin bu formunun Türk babalar için- ölçmeyi amaçladığı yapıyı, kuramda ele alınan alt boyutlarıyla geçerli bir şekilde ölçebildiğine işaret etmektedir. Bu bulgular, ölçeğin 18 maddelik formuna yönelik yapı geçerliğine ilişkin bir kanıt oluşturmaktadır.

Şekil 1: Baba Bebek Bağlanma Ölçeği'nin 18 Maddelik Türkçe Formuna İlişkin Tanımlanan Model

Chi-square=196.46, df=128, P-value=0.00010, RMSEA=0.053

İç tutarlılık

Ölçeğin iç-tutarlılığını belirlemek için McDonald ω güvenilirlik katsayıları hesaplanarak incelenmiştir (Tablo 1). McDonald tarafından geliştirilen ω katsayısı özellikle konjenerik ölçmeler için tasarlanmıştır ve standartlaştırılmamış faktör analizi terimleri ile ifade edilmektedir. McDonald'ın ω

katsayısı aynı zamanda “yapısal güvenilirlik” (construct reliability) olarak adlandırılır ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemiyle elde edilir (Yurdugül 2006). Ölçeğin alt boyutlarından ‘Sabır ve hoşgörü’ alt boyutu $\omega = 0.80$, ‘Etkileşimde zevk’ alt boyutu $\omega = 0.78$, ‘Sevgi ve gurur’ alt boyut $\omega = 0.52$ olarak hesaplanmıştır. ‘Sevgi ve gurur’ alt boyutu 3 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlardaki madde sayısının az olması (4madde ve 3 madde), güvenilirlik katsayılarının düşük çıkmasında etkili olabilir. Yapılan çalışmalarda) bu konuya dikkat çekilmiştir (Çimen, Bahar, Öztürk ve Bektaş 2005; Ergül ve Bayık Temel 2007).

Tablo 1: Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Alt Boyutlarına İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi ve McDonald ω güvenirlik katsayısı:

<i>Alt boyutlar</i>	<i>Maddeler</i>	<i>Faktör yükleri</i>	<i>R²</i>	<i>McDonald ω Katsayısı</i>
Sabır ve hoşgörü	1	0.69	0.52	0.80
	2	0.37	0.86	
	6	0.46	0.39	
	11	0.51	0.34	
	13	0.67	0.56	
	17	0.38	0.30	
	18	0.28	0.46	
Etkileşimde zevk	19	0.48	0.47	0.78
	4	0.49	0.40	
	5	0.56	0.50	
	8	0.51	0.50	
	9	0.36	0.47	
	10	0.40	0.44	
	12	0.51	0.55	
Sevgi ve gurur	15	0.48	0.37	0.52
	3	0.33	0.30	
	7	0.42	0.43	
	14	0.43	0.42	

Hesaplanan McDonald ω güvenilirlik katsayılarının yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Condon'un çalışmasında alt boyutların güvenilirliği cronbach alfa değeri ile değerlendirilmiştir. Altıncı ayda ‘sabır ve hoşgörü’ alt boyutu cronbach alpha: 0.75, ‘etkileşimde zevk’ ve ‘sevgi ve gurur’ alt boyutu cronbach alpha: 0.71 olarak bulunurken 12. ayda bu alt boyutların cronbach alpha katsayısı sırayla; 0.70, 0.65, 0.62 bulunmuştur (Condon, Cordindale ve Boyce 2008).

Bu çalışma ile babaların doğum sonrası bebekleri ile arasındaki bağlanmayı ölçmeye yönelik 'Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumuna uyarlanması yapılmıştır. Türk toplumu için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu çalışma bulguları ile belirlenmiştir. Özgün ölçek üç alt boyut ve 19 maddeden oluşurken Türkçe formunun üç alt boyut ve 18 madde içeren yapıda kullanımı uygun bulunmuştur. Ölçeğin araştırmacılar tarafından farklı bölgelerde ve daha büyük örneklem grubuna uygulanması ve değişmezliğinin araştırılması, ölçeğin farklı disiplinler tarafından (hekim, hemşire, psikolog gibi.) yeni çalışmalarda kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Başal, AH (2006) Türkiye'de Doğum Öncesi, Doğum ve Doğum Sonrası Çocuk Gelişimi ve Eğitimine İlişkin Gelenek, Görenek ve İnançlar. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIX (1): 45-70.
- Boyacıoğlu H, Güneri P (2006) Sağlık Araştırmalarında Kullanılan Temel İstatistik Yöntemler. *Hacettepe Dişhekimliği Fakültesi Dergisi*, 30(3):76-82.
- Condon JT, Corkindalea, C, Boyce,P (2008) Assessment of Postnatal Paternal-Infant Attachment: Development of a Questionnaire Instrument, *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 26(3): 195–210.
- Çimen S, Bahar Z, Öztürk C, Bektas M (2005) AIDS Tutum Ölçeği' nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Sağlık Eğitim Araştırma Dergisi*, 1: 111.
- Dizman H, Gürsoy F (2005) İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıfa Devam Eden Anne Yoksunu Olan ve Olmayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2): 437-446.
- Erdoğan A (2004) Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü. *Yeni Symposium*, 42 (4): 147-153.
- Erefe İ (2002) Veri Toplama Araçlarının Niteliği, Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, Odak Ofset, Ankara, s.133–138, 169–187.
- Ergül Ş, Bayık TA (2007) Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği'nin Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenilirliği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 23(1): 75-87.
- Gözüm S, Aksayan S (2003) Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. *Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5:1:3-14.
- Howard KS (2010). 'Paternal Attachment, Parenting Beliefs and Children's Attachment'. *Early Child Development and Care*, 180(1): 157-171.
- Kavlak O, Şirin A (2009) Maternal Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumuna Uyarlanması *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*,6(1):188-202.
- Kenny EM, Gallagher LA (2002) Instrumental and Social/Relational Correlates of Perceived Maternal and Paternal Attachment in Adolescence. *Journal of Adolescence*, 25: 203–219.
- Kesebir S, Kavzoğlu SÖ, Üstündağ MF (2011) Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2):321-342
- Newland LA, Coyl DD, Chen, HH (2010) Fathering and Attachment in the USA and Taiwan: Contextual Predictors and Child Outcomes. *Early Child Development and Care*, 180(1), 173-191.
- Öksüz Y (2002) Ergenin Kişilik Gelişiminde Ebeveynin Rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 155-156, Yaz- Güz.
- Özbeş S, Alisinanoğlu F (2009) Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60–72 Aylık Çocukların Problem Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 2/6.
- Özdamar K (1999) Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizleri-1 SPSS-Minitab, 2. Baskı. Kaan Kitabevi. Eskişehir

- Rholes WS ve Ark. (1997) Adult Attachment Styles, the Desire to Have Children and Working Models of Parenthood *Journal of Personality* 65(2): 357-385.
- Sonuvar, B(1989) Psikiyatrik Sorunlar. Fon Matbaası, Sivas, s: 131-140.
- Soysal,AS, Ergenekon E, Aksoy E (1999) Yenidoğan Döneminde Hastanede Uzun Süreli Tedavi Görmeyenin Bağlanma Örüntüsü Üzerine Etkileri: Bir Olgu Sunumu. *Klinik Psikiyatri*, 2: 266-270.
- Sümer N (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Şencan H (2005) Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. 1.baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek ÖF (2007) Yapısal Eşitlik Modeline Giriş. (Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları). İstanbul, Ekinoks yayınları.
- Üstünöz A, Güvenç G, Akyüz A ve ark. (2010) Comparison of Maternal and Paternal Fetal Attachment in Turkish Couples. *Midwifery*,26:1-9.
- Yurdugül H (2005) Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik & İndekslerinin Kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28–30 Eylül 2005,Denizli), Kongre kitabı, s:1-6.
- Yurdugül H (2006) Paralel, Eşdeğer ve Konjenerik Ölçmelerde Güvenirlik Katsayılarının Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,39;1;15-37.

Extended English Abstract

Attachment behaviour was defined as a search for an intimacy towards an individual and continual of it. The first attachment is towards mother, but later on other private people are included as well. For a great deal of infants, the principal attachment is also towards father as well as mother. The role of mother in the mental development of child, though it is an extensively studied topic, the number of studies conducted about the role of father is quite a few. This survey is a methodological one that was made in order to determine the validity and reliability of Paternal-Infant Attachment Questionnaire on fathers, being adapted to Turkish society, developed to measure the attachment of fathers towards their infants because of the lack of studies devoted to the emotional attachment between fathers and their infants in Turkish society and that of an instrument which will be able to measure the attachment of father and infant.

The population of the research was consisted of fathers who were registered to 22 Family Health Centers in Bornova Health District. Two family health centers in Bornova Health District which represent the environment average were chosen as research sample. 190 fathers, which was 10 times as much as the number of items in scale, who applied to chosen family health centers between March 2010 and June 2010, who had 6-12 months old infant, who applied the centers on the purpose of vaccine or health check, were included in the research.

“Father-Infant Description Form” which determines the fathers’ socio-demographic characteristics and Postnatal Paternal-Infant Attachment Questionnaire (PPAQ) were used as data collection tool in the research.

First, in order to satisfy the language equivalence, the scale was translated into Turkish, and translated back again. After translations, necessary expression changes were done in direction of specialists’ opinions obtained. Afterwards, with the statistical analysis that was carried out using content validity index (CVI), it was determined that the specialists reached an agreement about the content of items (CVI=0.83- 1.00).

Primarily, in order to determine the time-dependent invariance of the scale, the scale was applied to 20 individuals again 15 days after the first application and the concordance between first and second applications was analyzed with kappa concordance analysis and the invariance of the scale was found to be high (Kappa (κ)= Min: 0.529, Max: 1.000).

When the scale's item total score correlations are analyzed, it was found that correlation values of 16th questions were below 0.20. On the other hand, the great majority of 190 fathers (n=186) included in the survey marked the same option for the 16th item. By considering that laying claims to infant was not regarded in emotional aspects by fathers in Turkish society and culture, but in physiological aspects, and as it has negative correlation, it was found suitable to scratch this item from the questionnaire.

Confirmatory Factor Analysis (CFA) was applied in order to verify the factors present in its unique form in the context of construct validity. The model in which the items are represented by three factors was tested in CFA analysis, as it was seen in the unique scale. Model fit indexes were obtained as $\chi^2= 196.46$, $df= 128$, $\chi^2/df= 1,53$, GFI=0,90, , CFI= 0,91, RMSA= 0,053, SRMR= 0,067. The facts that GFI and CFI values should be equal to or over 0,90, and that RMSEA should be equal to or less than 0,08 show that the model fit index is well (Şimşek, 2007). The results of confirmatory factor analysis are such as to be confirming the factor structure of the scale.

McDonald (ω) reliability co-efficients were investigated by calculating in order to determine the internal consistency of the scale. "Patience and Tolerance" sub-scale's McDonald (ω) value was 0.80, "Pleasure in Interaction" sub-scale's McDonald ω value was 0.78 and "Love and Pride" sub-scale's McDonald (ω) value was 0.52. It was concluded that the calculated McDonald (ω) reliability co-efficients were adequately.

By the help of this survey, the adaptation of the Paternal-Infant Attachment Questionnaire, which is devoted to measure the postpartum attachment between fathers and their infants, to Turkish society was made. It was determined by the help of the study findings that it was a valid and reliable scale for Turkish society. While the unique scale comprised of three sub-dimensions and 19 items, it was approved to use the Turkish form in a structure including three sub-dimensions and 18 items. Implementation of the scale by the surveyors in different areas and to a greater sample group, the research of invariance, and the usage of the scale in new studies by different disciplines (such as physician, nurse, and psychologist) are recommended.